

Đề bài: Bình giảng bài thơ Tự Tình 2: Đêm khuya văng vẳng trống canh dồn... Mảnh tình san sẻ tí con con

Bài làm:

Xã hội phong kiến xưa đầy rẫy những bất công, những sự đàn áp khiến cho đời sống của nhân dân cực khổ. Và đặc biệt, những người phụ nữ xưa, thân phận "như trái bần trôi" bị vùi dập, chà đạp, ngay cả quyền tự do yêu đương, quyền được hưởng hạnh phúc cũng bị tước đoạt. Bởi vậy, biết bao bài thơ cất lên tiếng nói thương cảm cho cuộc đời "hồng nhan bạc phận" của họ như nàng Kiều tài năng mà số phận truân chuyên trong Truyện Kiều của Nguyễn Du, người chinh phụ với nỗi lòng nhớ thương chồng nơi biên ải xa xôi trong Chinh phụ ngâm của Đặng Trần Côn,... Và có một nhà thơ nữ bản lĩnh tài ba, đã dùng chính ngòi bút của mình nói lên tiếng nói phẫn uất trước cuộc đời đầy đau thương của mình, cũng là tiếng lòng thổn thức của bao kiếp đàn bà bạc mệnh, đó là nữ thi sĩ Hồ Xuân Hương. Tự tình 2 là bài thơ vô cùng tiêu biểu và thành công của bà.

"Canh khuya văng vẳng trống canh dồn.

Tơ cái hồng nhan với nước non"

Tình yêu khiến con người ta hạnh phúc cũng khiến người ta đau khổ, tình yêu luôn chất chứa những cung bậc cảm xúc khó tả, ai cũng khao khát yêu và được yêu nhưng không phải tình yêu tất cả đều được như ý nguyện. Bởi vậy, giữa màn đêm tĩnh mịch ấy, người con gái cô đơn đến tội nghiệp, một mình lẻ loi, tiếng trống điểm canh vẫn dồn dập không ngừng cản trở được bước đi của thời gian, cứ "văng vẳng" bên tai kẻ cô đơn, sầu muộn. Màn đêm giá lạnh, u buồn, văng vẳng tiếng trống khiến trái tim đã lạnh giá lại càng đơn côi, đau khổ đến tội nghiệp. Tiếng thơ "Cái hồng nhan" cất lên nghe sao mà chua chát, ngậm ngùi đến thế. Phận hồng nhan trơ trọi giữa khoảng không của non nước bao la, chẳng ai thấu, chẳng chốn nào hay. Giọng thơ da diết, trĩu nặng nỗi lòng, lòng bề bộn, tủi phận biết bao.

"Chén rượu hương đưa say lại tỉnh

Vàng trắng bóng xế khuyết chưa tròn"

Xót xa cho phần ngang trái của mình, nhà thơ tìm đến chén rượu cho vơi đi nỗi lòng, tìm đến ánh trăng bầu bạn, tâm tình. Nhưng càng uống lại càng tỉnh, nỗi sầu chẳng thể quên mà càng rợn ngợp, bủa vây "say lại tỉnh", hương rượu nồng nàn ấy không thể xóa tan đi nỗi lòng thương nhớ, đớn đau này. Nỗi sầu thân phận cứ quẩn quanh, vừa quên lại chợt nhớ. Ánh trăng kia đã xế bóng mà vẫn chẳng thể viên mãn tròn đầy. Vàng trắng khuyết như chính cuộc tình của nhà thơ với người thương chẳng thể nào trọn vẹn, đông đầy, mãi mãi chỉ có khổ đau, hối tiếc, xót xa mà thôi. Cho đến bao giờ, ánh trăng kia mới có thể đông đầy mang đến hạnh phúc thực sự đây khi thực tại quá phũ phàng, chua xót. Nỗi lòng tuyệt vọng khôn thấu, trái tim nghẹn ngào chẳng thể thốt nên lời, lòng trĩu nặng ai oán mà cũng khát khao hạnh phúc, khát khao tình yêu viên mãn. Thiên nhiên cùng với lòng người dường như hoà hợp, chất chứa nỗi tâm trạng của nhà thơ:

"Xiên ngang mặt đất rêu từng đám

Đâm toạc chân mây đá mấy hòn"

Thiên nhiên có buồn, có mệt mỏi đầy thôi nhưng cũng đầy nội lực, đầy khát khao, mang sức sống vô cùng mãnh liệt. Những đám rêu xiên ngang mặt đất để trường tồn, để tìm lấy sự sống cho chính mình. Những hòn đá vốn nằm yên một chỗ cũng "đâm toạc" chân mây đầy thôi. Sự vật dù có nhỏ bé, có giản đơn nhưng rất phi thường, mạnh mẽ. Phải chăng đó cũng chính là hình ảnh của một Hồ Xuân Hương phản kháng trước số phận của mình. Nỗi niềm đè nén bấy lâu bỗng vực dậy, vươn lên, thân phận rêu đá phần uất trước thời cuộc, quyết liệt đứng dậy đấu tranh vươn lên mọi khổ đau tủ nhục của số phận để nắm bắt lấy nguồn hạnh phúc bé nhỏ xứng đáng có được bấy lâu. Dù trong bản cùng, khó khăn, đón đau vẫn có những tia hy vọng len lỏi, vẫn có nghị lực để vượt qua. Trong nghịch cảnh vẫn ánh lên những phẩm chất vô cùng sáng ngời và tốt đẹp. Nhưng phải làm sao đây khi thực tại đón đau, phủ phàng đến chán chường, bất công xã hội, cuộc đời ngang trái lại khiến một lần nữa nhân vật trữ tình rơi vào bi kịch:

*"Ngán nỗi xuân đi xuân lại lại
Mảnh tình san sẻ tí con con"*

Một nỗi ngao ngán với đời, với thời gian lại dâng lên trong lòng. Mùa xuân đi rồi lại đến, thời gian đâu trôi nhưng vẫn cứ xoay vòng đầy thôi. Tuổi xuân cũng thế, qua đi không níu kéo được mà nỗi buồn thì trĩu nặng. Tình yêu thì dang dở, hạnh phúc bé nhỏ, mong manh làm sao không khỏi ngán ngẫm, quạnh hiu cho được. Cuộc tình đã không được đông đầy, nhạt nhẽo từng "mảnh" vụn vỡ mà phải chia sẻ, san sẻ, có đau nào bằng nỗi đau ấy. Trong tình yêu, ai mà chẳng muốn có được trọn vẹn nhất tình cảm của người mình thương, không một ai cao thượng để chia sẻ mối tình của mình cho người khác. Bởi vậy mà Hồ Xuân Hương cũng đã từng viết:

*"Chém cha cái kiếp lấy chồng chung
Kẻ đắp chăn bông kẻ lạnh lùng"*

"Tí con con" trong tình yêu phải san sẻ cho kẻ khác. Biết làm sao được khi đời sống tàn nhẫn như thế, đành cam chịu cho phận khổ duyên mỏng của mình mà thôi.

Bằng ngôn ngữ giản dị, lời thơ chân thành, cảm xúc tự nhiên, Hồ Xuân Hương đã cho thấy được tài năng trong ngòi bút của mình qua việc diễn tả những cảm xúc đa dạng sâu kín của tâm hồn. Đọc bài thơ, em càng cảm phục trước tấm lòng và nghị lực sống của người phụ nữ xưa.